

Co do sestavení senátů povolaných rozhodovati určitou záležitost právní, přijal zákon stanovisko t. zv. senátů stálých t. j. senátů sestavovaných vždy na celý rok napřed s působností jim taktéž pevně určenou (§ 24 z. o s. org. a § 21 a násl. j. ř.).

U sborových soudů stolice prvé mají býti sestaveny zvláštní senáty rozhodovací, zvláštní senáty odvolací a je-li třeba, zvláštní senát pro věci nesporné (§ 38 odst. 1. z. o s. org.). Senáty odvolací mají, pokud možno, vedle presidenta jen rady míti za členy, v senátech ostatních může vždy jeden tajemník soudní býti členem. Pro každý senát určí se i potřebný počet náhradníků (§§ 32—34, 38, 42 odst. 1 z. o s. org.).

Hlasování a usnášení se senátů děje se v sezení neveřejném (§ 413 c. ř. s.). Předcházeti mu může porada. Hlasovati jest vždy ústně. Výjimku obsahuje jen § 62 j. n. odst. posl. K usnesení třeba absolutní většiny hlasů členů senátních. Bližší ustanovení o způsobu rokování a usnášení se senátů, prohlášení a zjištění usnesení obsahují předpisy §§ 10 a násl. j. n. a §§ 181 a násl. j. ř.

Soudy celní polabské viz Plavba polabská a Příslušnost soudní.

Soudy důchodkové (trestní) viz Úřady důchodkové (trestní).
Soudy horní.

I. Příslušnost soudů horních Viz čl. Příslušnost soudní (civilní).

II. Řízení před soudy horními.

Zvláštní řízení před soudy, vlastně senáty horními zavedl patent ze dne 1. listopadu 1781 č. 27 sb. z. s. Od 1. ledna 1898 řízení to však již neplatí, poněvadž dotýčný patent byl výslovně zrušen čl. III. č. 1 uv. z. k c. ř. s. O řízení před senáty horními platí tudíž dnes zásady povšechné, t. j. zásady o řízení před sborovými soudy I. stolice (§§ 226 nn. c. ř. s.).

III. Právo poplatkové.

Všecka podání budtež kolkována jako jiná podání soudní, tedy každý arch korunovým kolkem. Týkají-li se podání propůjčení koncessí, o jichž zápis do knihy horní má se soud z povinnosti úřední starati, budtež kolkována dle p. s. 43 K, t. j. první arch 1 zl. 50 kr. a každý další arch 36 kr. kolkem. Dle téže zásady dlužno posouditi veškera podání, jež směřují k zápisu do knihy horní. Výtahy z knihy horní kolkují se kolkem za 1 zl. z archu (viz Výtahy). (Další viz čl. Úřady horní.)

IV. Přehled sídel horních soudů I. a II. stolice a jich úředních obvodů.

Stanovisko soudu horního (zemského nebo krajského)	Ú ř e d n í o b v o d	Stanovisko vrchního soudu co II stolice
Cheb	obvod krajského soudu chebského	} Praha
Most	» » » českolipského, mosteckého, litoměřického	
Plzeň	obvod krajsk. soudu plzeňského, píseckého a obvod zems. soudu pražského	
Kutná Hora	obvod krajského soudu budějovického, chrudimského, královéhradeckého, kutnohorského, jičínského, mlado-boleslavského, libereckého a táboorského	

Stanovisko soudu horního (zemského nebo krajského)	Ú ř e d n í o b v o d	Stanovisko vrchního soudu co II. stolice
Štýr Sv. Hypolit Solnohrad Innomostí	arcivévodství hornorakouské » dolnorakouské vévodství solnohradské obvod krajského soudu v Innomostí, Bolzanu, Feldkirchenu, a Roveredu	} Vídeň Innomostí
Štýrský Hradec	obvod zemského soudu štýrskohradeckého	
Lubno Celje Celovec Lublaň Lublaň	obvod krajského soudu lubeňského » » » celjského vévodství korutanské » krajinské	} Štýrský Hradec
Zader Olomouc	okněžněné hrabství Gorice a Gradiška markrabství istrijské město Terst s okolím království dalmatské markrabství moravské a vévodství slezské	
Krakov	obvod zemského soudu krakovského obvod krajsk. soudu novosandečského, rzeszowského a tarnovského	} Terst Zader Brno
Zambor	obvod zemského soudu lvovského obvod krajského soudu přemyslovského, hoczowského, samborského, tarnopolského a stanislavského	
Černovice	vévodství bukovinské	} Lvov

Soudy konsulární viz Konsuláty.

Soudy krajské viz Soudy.

Soudy obchodní.

I. Pojem a význam.

Soudy obchodní jsou soudy sborové, jež projednávají a rozhodují věci obchodní a směnečné. Vznikem svým zasahují do středověku; byly to soudy, jež měly výsady stavu obchodního hájiti a spory mezi obchodníky urovnávat. Tak utvořily se zvláštní zásady právní pro posouzení sporů obchodních (*curia mercatorum*) a vyvinulo se zvláštní řízení, neboť záhy jevila se potřeba, by záležitosti a zájmy obchodnictva byly hájeny vlastními soudy, ježto vlekoucí se řízení písemné a tajné naprosto nemohlo vyhověti požadavkům obchodu. Z evropských států měla Francie velmi záhy zvláštní soudy obchodní, zvané původně »*conservateurs des privilèges des foirs*« a »*consuls des marchands*«. Dle »*code de commerce*« (kniha IV) měly býti zřízeny pro projednávání a rozhodování věcí obchodních všude, kde toho význam styků obchodních požadoval, zvláštní soudy obchodní výhradně obchodníky obsazené. Za vlády francouzské zdomácněly soudy obchodní též v Německu. Pomocí »*code de commerce*« vnikaly soudy obchodní z Francie do většiny zemí románských, zejména do Itálie, Španělska, Portugalska a j. Není však povaha soudů obchodních všude táž; závisela podstatně na tom, jak velikého vlivu domohli se obchodníci na nalézání práva. Dle soustavy francouzské sestává soud obchodní výhradně ze soudců odborníků. Ve Francii působily soudy obchodní hned od svého vzniku jen v I. stolici, kdežto ve stolici apelační a kasační rozhodovaly soudy řádné. Tato organizace ujala se ve většině států, zejména též